

Prvi potpredsednik Vlade Srbije i ministar spoljnih poslova Ivica Dačić prisustvovao je danas svečanom otvaranju izložbe „Srpski dobrovoljci iz SAD – doprinos Pupina i Vilsona u mobilizaciji i Versajskom miru" i promociji knjige „Kada se vijorila srpska zastava na Beloj kući".

Ministar Dačić izrazio je zadovoljstvo što prisustvuje skupu posvećenom pozitivnim primerima srpsko-američke saradnje, dvojici velikana profesoru Mihajilu Pupinu i predsedniku Vudro Vilsonu, koji su svojim dostignućima, aktivizmom i političkim delovanjem ostavili dubok trag i zadužili ne samo dva naroda - srpski i američki, već i čitavo čovečanstvo.

„Sjedinjene Američke Države i Srbija delile su kroz istoriju zajedničke vrednosti i udruženo se borile za očuvanje slobodarskih načela i civilizacijskih dostignuća. Ipak i pored toga, druga polovina 20. veka donela je velike izazove i značajne nesuglasice u srpsko-američkim odnosima. Zato je važno da iznova ističemo pozitivne aspekte naše zajedničke prošlosti, kako bi danas bile promenjene neke pogrešne percepcije koje smo kreirali jedni o drugima."

Profesor Pupin bio je integrisan u američko društvo kao naučnik svetskog glasa, ali je postao gotovo jednako poznat i kao elokventan, prepoznatljiv i dosledan predstavnik Kraljevine Srbije, kasnije Kraljevine Jugoslavije i Srba u Sjedinjenim Američkim Državama. Godine 1912. imenovan je za počasnog konzula Kraljevine Srbije u Sjedinjenim Američkim Državama sa sedištem u Njujorku, a Pupin je sa te pozicije u velikoj meri doprineo uspostavljanju međudržavnih i širih društvenih srpsko-američkih veza. Kao veoma ugledan naučnik i građanin SAD-a, učinio je mnogo da obezbedi američku podršku Kraljevini Srbiji tokom Prvog svetskog rata.

Ministar je podsetio da se Vudro Vilson veoma dugo zalagao za obnovu Srbije kao nezavisne države i njen izlaz na more, što je bio zahtev koji je postao deo i njegovih čuvenih 14 tačaka iz 1918. godine. Do koje mere je bio naklonjen Srbiji vidljivo je i u telegramu koji je iste godine uputio predsedniku Vlade Kraljevine Srbije Nikoli Pašiću, a u kojem Vudro Vilson piše da je "siguran da se pravda za Srbiju nalazi u vrhu prioriteta svakog mislećeg i patriotskog stanovnika

Sjedinjenih Država".

Na prijateljstvo Pupina i Vilsona, ali i na razmere poštovanja koje je ukazano srpskom narodu, podseća verovatno i najdirljiviji momenat u srpsko-američkim odnosima kada se 28. jula 1918. godine srpska zastava zavijorila na Beloj kući. Tog dana je u crkvama širom SAD pročitano, a u svim uticajnim dnevnim novinama i objavljeno, saopštenje američkog predsednika Vilsona koji je, dirnut velikim žrtvama i herojskim delima, izrazio divljenje „odvažnom srpskom narodu".

Šef srpske diplomatije ovim prilikom je posebno istakao i podsetio da mu je bila izuzetna čast što je 2018. godine imao priliku da i u Vašingtonu, u Kongresu SAD i u Beogradu, obeleži ovaj datum, prisećajući se sa američkim partnerima savezništva naša dva naroda.

Razumevanje koje je postojalo između Mihajila Pupina i predsednika Vilsona značajno je doprinelo ostvarenju pregovaračkih ciljeva naše državne delegacije na Pariskoj mirovnoj konferenciji. Profesor Pupin je bio jedna vrsta pridruženog i vrlo predanog nezvaničnog člana, koji je u Pariz došao na poziv Nikole Pašića. Pupinovo prijateljstvo sa predsednikom Vilsonom, kao i činjenica da je lično poznavao vodeće članove američke delegacije, znatno su pomogli predstavnicima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u pregovorima o nekim od ključnih pitanja.

Ministar je podsetio i da je Pupin bio istaknuti predstavnik tadašnje srpske dijasporu u SAD. Podsetio je da su srpsku dijasporu činili ne samo ljudi poput profesora Pupina ili Nikole Tesle, već i Džordž Fišer tj. Djorđe Šagić, koji je pre više od 200 godina kao srpski ustanik krenuo u Ameriku i učestvovao u „Teksaškoj revoluciji", ali i David Vujić, koji je 60-ih i 70-ih godina radio na programu Apolo i mnogi drugi koji su ostavili, ili i danas ostavljaju značajan trag u Sjedinjenim Američkim Državama.

„Svi zajedno moramo biti angažovani kako bismo pripadnike srpske dijasporu u Sjedinjenim Američkim Državama podstakli da svoje kapacitete, poznanstva, kontakte ili resurse angažuju na liniji onog patriotizma i ljubavi prema starom zavičaju", zaključio je ministar Dačić.

Integralna verzija govora ministra Dačića:

„Poštovane dame i gospodo,
Vaša ekscelencijo,

Čast mi je i zadovoljstvo što imam priliku da vam se obratim na skupu posvećenom pozitivnim primerima srpsko-američke saradnje, ali i dvojci velikana profesoru Mihajilu Pupinu i predsedniku Vudrou Vilsonu, koji su svojim dostignućima, aktivizmom i političkim delovanjem ostavili dubok trag i zadužili ne samo dva naroda - srpski i američki, već i čitavo čovečanstvo. Ovakvi događaji imaju za cilj da bolje spoznamo na koji način istorijski kontekst i iskustva naših savezništava iz prošlosti mogu da doprinesu razumevanju aktuelnog trenutka i pomognu da sagledamo buduće pravce razvoja naše saradnje. Sjedinjene Američke Države i Srbija delile su kroz istoriju zajedničke vrednosti i udruženo se borile za očuvanje slobodarskih načela i civilizacijskih dostignuća. Ipak i pored toga, druga polovina 20. veka donela je velike izazove i značajne nesuglasice u srpsko-američkim odnosima. Zato je važno da iznova ističemo pozitivne aspekte naše zajedničke prošlosti, kako bi danas bile promenjene neke pogrešne percepcije

koje smo kreirali jedni o drugima.

Upravo pozitivni simboli poput prijateljstva profesora Pupina i predsednika Vilsona imaju nemerljiv doprinos u prevazilaženju eventualnog nerazumevanja. Profesor Pupin bio je integrisan u američko društvo kao naučnik svetskog glasa, ali je postao gotovo jednako poznat i kao elokventan, prepoznatljiv i dosledan predstavnik Kraljevine Srbije, kasnije Kraljevine Jugoslavije i Srba u Sjedinjenim Američkim Državama. Godine 1912. imenovan je za počasnog konzula Kraljevine Srbije u Sjedinjenim Američkim Državama sa sedištem u Njujorku, a Pupin je sa te pozicije u velikoj meri doprineo uspostavljanju međudržavnih i širih društvenih srpsko-američkih veza. Kao veoma ugledan naučnik i građanin SAD-a, učinio je mnogo da obezbedi američku podršku Kraljevini Srbiji tokom Prvog svetskog rata. Njegove aktivnosti bile su i diplomatske i političke, a organizovao je i prikupljanje novčane i medicinske pomoći za Kraljevinu Srbiju tokom Balkanskih ratova i za vreme Velikog rata.

Mihajilo Pupin je bez sumnje značajno uticao na oblikovanje političkih stavova i na stvaranje simpatija koje je tadašnji američki predsednik izražavao prema Srbiji i srpskom pitanju. Želeo bih da podsetim da se Vudro Vilson veoma dugo zalagao za obnovu Srbije kao nezavisne države i njen izlaz na more, što je bio zahtev koji je postao deo i njegovih čuvenih 14 tačaka iz 1918. godine. Do koje mere je bio naklonjen Srbiji vidljivo je i u telegramu koji je iste godine uputio predsedniku Vlade Kraljevine Srbije Nikoli Pašiću, a u kojem Vudro Vilson piše da je "siguran da se pravda za Srbiju nalazi u vrhu prioriteta svakog mislećeg i patriotskog stanovnika Sjedinjenih Država".

Na prijateljstvo Pupina i Vilsona, ali i na razmere poštovanja koje je ukazano srpskom narodu, podseća verovatno i najdirljiviji momenat u srpsko-američkim odnosima kada se 28. jula 1918. godine srpska zastava zavijorila na Beloj kući. Tog dana je u crkvama širom SAD pročitano, a u svim uticajnim dnevnim novinama i objavljeno, saopštenje američkog predsednika Vilsona koji je, dirnut velikim žrtvama i herojskim delima, izrazio divljenje „odvažnom srpskom narodu". Osim srpske, na Beloj kući vijorila se samo još samo još jedna, francuska zastava i to na sto tridest prvu godišnjicu pada Bastilje 1920. godine. Uvek sa ponosom ističem da mi je bila izuzetna čast što sam 2018. godine imao priliku da i u Vašingtonu, u Kongresu SAD i u Beogradu, obeležim ovaj datum, prisećajući se sa američkim partnerima savezništva naša dva naroda.

Razumevanje koje je postojalo između Mihajila Pupina i predsednika Vilsona značajno je doprinelo ostvarenju pregovaračkih ciljeva naše državne delegacije na Pariskoj mirovnoj konferenciji. Profesor Pupin je bio jedna vrsta pridruženog i vrlo predanog nezvaničnog člana, koji je u Pariz došao na poziv Nikole Pašića. Pupinovo prijateljstvo sa predsednikom Vilsonom, kao i činjenica da je lično poznao vodeće članove američke delegacije, znatno su pomogli predstavnicima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u pregovorima o nekim od ključnih pitanja. Da ovde posebno navedemo razgraničenje sa Rumunijom u Banatu, zatim veoma teško i komplikovano pitanje Dalmacije i odnosa sa Italijom, zatim dodelu Bleda tadašnjoj Kraljevini SHS i drugo. Nesumnjivo možemo nazreti i njegov doprinos i uticaj na predsednika Vilsona da bezrezervno podrži pravo na samoopredeljenje jugoslovenskih naroda, koje je potvrđeno i u diplomatskoj noti koju je američki predsednik prosledio austrougarskoj Vladi, a u kojoj je poručeno da Sjedinjene Američke Države u potpunosti uvažavaju pravo Jugoslovena da sami

odluče kavo će mesto zauzeti u porodici naroda.

Na kraju, ne smemo zanemariti da je Pupin bio istaknuti predstavnik tadašnje srpske dijasporu u Sjedinjenim Američkim Državama. Podsetio bih da su srpsku dijasporu činili ne samo ljudi poput profesora Pupina ili Nikole Tesle, već i Džordz Fišer tj. Djorđe Šagić, koji je pre više od 200 godina kao srpski ustanik krenuo u Ameriku i učestvovao u „Teksaškoj revoluciji“, ali i David Vujić, koji je 60-ih i 70-ih godina radio na programu Apolo i mnogi drugi koji su ostavili, ili i danas ostavljaju značajan trag u Sjedinjenim Američkim Državama. Zato je neophodno da uložimo dodatne napore kako bismo privukli naše ljude iz dijasporu, koji i u ovom trenutku mogu imati nezamenjivu ulogu u pridobijanju američke podrške za ostvarivanje aktuelnih srpskih interesa. Svi zajedno moramo biti angažovani kako bismo pripadnike srpske dijasporu u Sjedinjenim Američkim Državama podstakli da svoje kapacitete, poznanstva, kontakte ili resurse angažuju na liniji onog patriotizma i ljubavi prema starom zavičaju, kako je to činio i veliki Mihailo Pupin.